



2004:50

Drömvillor i Bromölla

Ivetofta socken
Bromölla kommun
Skåne

Helen Järkeborn



Rapport 2004:50

Drömvillor i Bromölla

DK
Ivetofta socken
Bromölla kommun
Skåne län

Helen Järkeborn

Regionmuseet Kristianstad Landsantikvarien i Skåne

Kristianstad
Box 134, Stora Torg
291 22 Kristianstad
Tel 044 – 13 58 00 vx, Fax 044 – 21 49 02

Lund
Box 153, St Larsomr. Byggnad 10
221 00 Lund
Tel 046 – 15 80 50 vx, Fax 046 – 15 80 39

www.regionmuseet.m.se

© 2004 Regionmuseet Kristianstad / Landsantikvarien i Skåne
Rapport 2004:rapportnr 50
ISSN 1651-0933

Omslagsfoto: Vy över Bromölla. Fotograf Dan Wallin

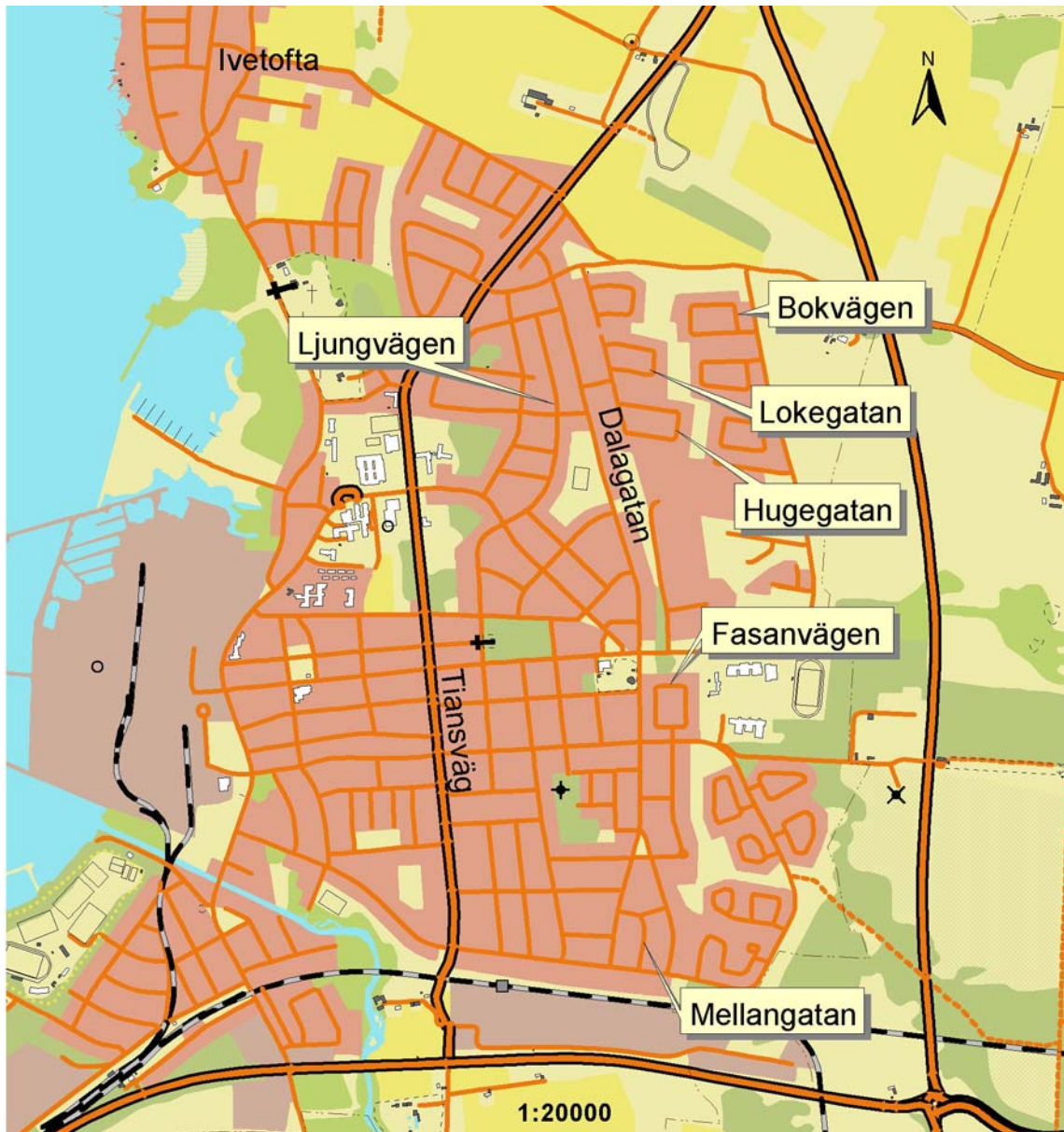
DRÖMVILLOR I BROMÖLLA

Innehåll

Inledning	5
Syfte och frågeställningar	5
Metod	5
Sverige under rekordåren	6
Bromölla och 68-rörelsen	6
Drömmar	8
Bygga & bo i Bromölla	8
Leif	10
Gunnar	11
Lennart och Majbritt	12
Referenser	15



Bromölla kommun med Bromölla markerat.



Bromölla köping.

Inledning

I samband med 68-projektet som Nordiska Museet ansvarar för har Regionmuseet i Kristianstad gjort en mindre SAMDOK-undersökning under en veckas tid. Detta arbete kan ses som ett tillägg till undersökningen *Bromölla, ett modellsambälle – folkhemmets bebyggelse och den rationella samsynen* som Katarina Ohlsson och Monica Berger genomförde mellan 2001 och 2003.

Syfte och frågeställningar

Syftet med undersökningen är framför allt att ge en bild av hur Bromölla såg ut 1968 och det följande decenniet. Den vill visa vilka drömmar informanterna hade och hur dessa drömmar förverkligades. Fokus är lagt på boendet och uppbyggnaden av deras villor. Samhället var starkt präglad av de tidigare rekordåren. Därefter kom vänstervågen 1968 med nya perspektiv. Påverkades Bromöllaborna av denna och i så fall hur?

Metod

Undersökningen bygger på intervjuer med fyra personer som byggde hus i Bromölla på 1970-talet. I den etnologiska intervjuundersökningen har fyra informanter blivit intervjuade, tre män och en kvinna. Intervjuerna har skett enskilt med två personer och vid ett tillfälle med ett gift par. De genomfördes tisdag den 15 mars 2004. Intervjuerna tog mellan 1 - 1 ½ timma och skedde i informanternas hem. Bandspelare har använts vid alla intervjuer. Intervjuerna är inte transkriberade ord för ord utan har fått en redaktionell sammanfattning. Namnen är fingerade. Litteraturstudier har fungerat som referenser till undersökningen.

Urvalet av informanterna har skett med hjälp av Thage Leo, f d turistchef i Bromölla, som är starkt engagerad i hembygdsföreningen samt Bromölla i övrigt. Urvalskriteriet för informanterna var framför allt att de skulle bo i olika områden och gärna ha olika hustyper.

Informant	Född	Kön	Kvarter
Leif	1943	Man	Arkitekten
Gunnar	1950	Man	Leran
Lennart	1949	Man	Skogsduvan
Majbritt	1954	Kvinna	Skogsduvan

Undersökningen fokuserar inte enbart på tiden kring 1968 utan perspektivet förlängs till slutet av 1970-talet för att på så sätt belysa deras drömmar och hur dessa gick i uppfyllelse.

Sverige under rekordåren

Under perioden från andra världskrigets slut fram till 1970 präglades Sverige av de så kallade rekordåren med kraftig tillväxt i världsekonomin.¹ Denna ekonomiska utveckling gav förutsättningar för en välståndsutveckling som bidrog till social stabilitet och framtidstro. Svenskarna fick det bättre och bättre och köpkraften ökade med mera fritid och mer kvar i plånboken när hyran var betald.² Inköp av kapitalvaror som tidigare varit ouppnåeliga blev nu möjliga för en stor del av befolkningen. Under perioden 1950 – 1970 steg i Sverige BNP per capita med mer än tre procent per år, och arbetslösheten låg, även under ekonomiska nedgångsperioder, på bara ett par procent.³ Detta möjliggjorde utvecklingen av välfärdssamhället. Den ekonomiska tillväxten skapade efterhand en tilltro till att ekonomisk tillväxt var ett normalt tillstånd. Detta kunde i sin tur skapa en otålighet över att utvecklingen inte gick tillräckligt fort. Oljekrisen 1973-74 anges allmänt som slutet på den långa högkonjunkturen men redan i slutet av 1960-talet fanns tecken på en nedgångsperiod. 60-talsradikaliseringens mer intensiva fas kring 1968 sammanfaller med de första tecknen på denna nedgångsperiod.

Bromölla och 68-rörelsen

Mot slutet av rekordåren uppstod ”68-rörelsen”, som är ett samlingsnamn för olika radikala rörelser.⁴ Denna kännetecknar en brytningstid då synen på demokrati och frihet radikaliserades. Den politiska rörelsen hade en tydlig vänsterprofil och riktade kritik mot det "borgerliga" samhället. De grundläggande samhällsvärderingar och det politiska etablissemangen inklusive socialdemokratin fördömdes. Internationella frågor och främst Vietnamkriget var centrala för den s.k. nya vänstern, som ideologiskt hämtade inspiration från socialism, marxism och leninism. Deras kamp underströks med ord som solidaritet, klasskamp och jämlikhet där de krävde en utjämning mellan den rika och fattiga världen samt jämlikhet i Sverige. Förenlig med den nya vänsterns samhällskritik var studenternas kritik mot universitetens styrelseformer. År 1970 inleddes dock en ny fas. Genom kvinno-, musik- och miljörörelsen samt de oppositionella fackliga grupperna som medförde en större social och åldersmässig spridning breddades nu sammanslutningen. I Malmfälten inledde arbetarna 1969/70 gruvstrejken, vilket ledde till den första stora vilda strejkvågen våren 1970. Innan den var över hade det brutit ut en våg av vilda strejker runt om i landet.

¹ Kjell Östberg, 1968 när allting var i rörelse. Sextiotalsradikaliseringen och de sociala rörelserna. Prisma 2002:22f.

² Eriksson, Thomas, Älskade pryl! Reklam- och prylhistoria för rekordårens barn, 1999:23.

³ Kjell Östberg, 2002:30.

⁴ Salomon, Kim. Nationalencyklopedin. 2000, 4:e upplagan.

En av frågeställningarna i undersökningen är om Bromöllaborna påverkades av vänstervågen och i så fall hur? Rent generellt utifrån intervjuerna kan man dra slutsatsen att de inte blev påverkade. Vänstervågen var inget de lade märke till och 68-rörelsen som uttryck var inte heller allmänt känt.

Jag hade inte en aning förrän du sa vänstervågen [som förklaring på 68-rörelsen] så jag har nog inte blivit påverkad av det...⁵

En av förklaringarna kan vara att Bromölla under väldigt lång tid var lika med IVÖ verken som har haft ett stort inflytande på samhället.⁶ En period satt högsta chefen på IVÖ verken exempelvis som opolitisk medlem i fullmäktige. Det fanns en stark symbios mellan företaget och arbetarna. IVÖ verken har som mest haft över 2 200 anställda vilket naturligtvis har präglat samhället. Av tradition skulle man börja arbeta på bruket efter sju års folkskola. Andra stora företag som senare etablerat sig i Bromölla är LB Hus och Nymölla.

Ja det är väl så att Bromölla har ju egentligen haft det bra, man kan egentligen nästa säga för bra eftersom IVÖ verken stöttade som de gjorde. Sen plötsligt så kommer LB Husen och får en väldig rusch och sen kommer Nymölla som också har varit en oerhört välbetald arbetsplats.⁷

Informanterna menar att de aldrig varit så intresserade av politik. Detta påstående gäller politik på riksnivå då de i övrigt känner ett stort engagemang för sin närmiljö som de gärna vill vara med och påverka. Två av informanterna har av denna anledning varit och en är fortfarande engagerad i kommunpolitiken. I Bromölla finns en lång tradition av socialdemokratiskt styre i kommunen. Socialdemokratins ideologi om den gode arbetaren med ett bra hem och fritid har satt sin prägel på samhället.

En annan förklaring kan således vara att den nya generationen som engagerade sig i vänsterrörelsen befann sig på helt andra platser och sammanhang än i Bromölla. Rörelsen bestod av ungdomar och studenter, sammanslutna i aktionsgrupper och solidaritetsorganisationer som var knutna till universitetsmiljöerna.⁸ Leif som var tjänstledig från sin lärartjänst mellan 1968 och 1970 för att studera engelska och tyska i Lund och Växjö säger:

Och jag måste säga att jag märkte inte mycket av det heller även om man så att säga var i studentlivet. Så det måste jag säga, jag märkte inte av det.⁹

⁵ Intervju med Lennart.

⁶ Intervju med Leif.

⁷ Ibid.

⁸ Kjell Östberg.

⁹ Intervju med Leif.

Folkkampanjen mot kärnkraft är ett gott exempel på en av 1970-talets mest centrala inrikespolitiska frågor.¹⁰ Den innebar en nytändning av 60-talsaktivismen och var den bredaste miljörelsen under 1970-talet. Dessa förändringar som mer osynligt genomsyrat samhället var inget som de direkt kopplade samman med vänstervågen.

Enligt informanterna påverkade inte vänstervågen deras liv. Engagemanget fokuserades istället på att utöva inflytande på deras närmiljö. I Bromölla, som var det moderna bruksamhället, fanns bl a en stark arbetarrörelse.

Drömmar

Vilka drömmar hade informanterna 1968? Förverkligades dessa drömmar?

Leif jobbade sina första år som lärare 1968. För honom var det inte en självklarhet att studera då han kommer från ett arbetarhem men han blev uppmuntrad av sin lärare att läsa vidare. 1970 flyttade han tillbaka till Bromölla och träffade där efter sin fru.

Gunnar var 18 år 1968. Han jobbade i möbelaffären, tog körkort och köpte bil. Han hade dessutom nyligen träffat sin fru. För dem var det viktigt att gifta sig innan de fick barn och att sedan köpa ett eget hus. Han tyckte att allting var lätt och livet lekte.

*Allting blev som man tänkt sig. Jag hade det väldigt bra, allt klaffade och fungerade som det skulle. Jag jobbade väldigt mycket under den här tiden och tjänade bra med pengar. Allt gick vägen. Allt gick så lätt. Jag hade kul... Politik och sånt det existerande inte.*¹¹

Lennart och Majbritt var endast 14 och 19 år 1968. De hade nyligen träffats och drömde om att bygga ett eget hus. När första dottern kom 1978 hade de redan hunnit med två hus.

*För oss var det viktigt att skaffa hus och ha en tryggad ekonomi innan vi fick barn.*¹²

Bygga & bo i Bromölla

Idag har Bromölla kommun 12 022 invånare.¹³ Kommunen är belägen i nordöstra Skåne mellan Ivösjön och Östersjön.¹⁴ Informanternas bild av Bromölla är slående lika. De trivs alla mycket bra och vill inte flytta därifrån. Småskaligheten och

¹¹ Intervju med Gunnar.

¹² Intervju med Lennart och Majbritt.

¹³ Faktauppgifter om Bromölla kommun för 2003 - från Statistiska Centralbyrån (SCB).

¹⁴ Information från Bromölla kommuns hemsida 2004-03-22.

närheten till naturen är viktigare för dem än att bo i en stadsmiljö. Avståndet till Malmö eller Köpenhamn är dessutom inte långt. De är mycket medvetna om kommunens naturvärden med ett fantastiskt geografiskt läge mellan Ivösjön och Östersjön med närhet till Ryssberget. Kommunens slogan är också ”Mellan sjö och hav”. På fritiden promenerar Bromöllaborna gärna och större delen av deras släkt och vänner bor i centralorten eller i dess närhet.

Bromölla är ett ungt utpräglat homogent villasamhälle och en bruksort. En stor del av de äldre husen finns inte längre kvar. De första hyreshusen i Bromölla ligger på Fjälkingegatan, de så kallade IVÖ-husen. På Hermanssonsgatan byggde IVÖ-verken också hyreshus. I hyresavtalet ingick ett sparande inför den kommande villan som drogs direkt från lönen. Under en andra etapp byggdes det hyreshus längs Ågatan och på Hagagatan. Därefter fortsatte byggandet längs Ågatan. Senare tillkom tre hyreshus i centrala Bromölla och några hyreshus på Fäladsområdet på Östra gränd. Resten av bebyggelsen i Bromölla är i stort sett villakvarter. Sedan 1957 har LB Hus varit etablerat i Bromölla. Deras filosofi var från början att bygga nyckelfärdiga hus till hyresgäster med priser som passade denna grupp. Detta har naturligtvis påverkat bebyggelsen och vissa kvarter domineras helt av LB Hus. Bromölla hade sin egentliga bygg-boom på 1970-talet. Dalagatan som länge var gränsen för samhället österut blev bebyggt på 1970- och 1980-talen.

De statliga bostadslån, som under andra världskriget infördes som en kris-åtgärd för att hålla bostadsbyggandet uppe, underlättade bostadsbyggandet under denna tidsperiod. Efter krigsslutet blev de statliga topplånen permanenta och en del av den nya bostadspolitiken. Det system för bostadsfinansiering som nu etablerades bestod ända fram till 1992, då de statliga bostadslånen avvecklades.¹⁵

*I Bromölla hade man ganska förmånliga lån på 1970-talet. Eftersom det fanns en tradition med egnahemsbyggandet i Bromölla ställde banken välvilligt upp till huslån och gör så än idag. Tidigare hjälpte IVÖ verken till med tomter för sina anställda.*¹⁶

Sjötomtarna vid Ivetofta är de mest eftertraktade i Bromölla. Bland villakvarteren i övrigt är det inget specifikt område enligt informanterna som anses mer attraktivt än de övriga. Det senaste område som det byggs villor på är längst Östervägen, där det finns många obebyggda tomter kvar. Övrig nybyggnation kommer också att ske vid Ivetofta samt genom en förtätning av samhället. Villapriserna i Bromölla har stigit kraftigt under de senaste 2-3 åren och ett normalt stort hus ligger nu på cirka en miljon kronor.

¹⁵ Bengtsson, Bo, Nationalencyklopedin, 2000, 4:e upplagan.

¹⁶ Citat från intervjun med Leif.

Informanterna har vuxit upp i egnahemsområde eller på landsbygden. För dem är boendet mycket viktigt och de lägger ned mycket tid på detta. Traditionen och vanan av att bygga och bo i ett eget hus är mycket stor i Bromölla. Detta överensstämmer med andra mindre kommuner som också domineras av egnahem, medan hyresrätten är vanligare i medelstora och större kommuner.¹⁷ Hyreshusen i Bromölla fungerar för många som ett första boende. Därefter sparar man pengar för att köpa ett eget hus. Nedan följer en beskrivning av informanternas olika boende i villa.

Leif

Innan Leif och hans fru byggde sitt eget hus bodde de på Bruksgatan i centrala Bromölla under några år. De trivdes bra i lägenheten men ville ändå ha ett eget hus. Tomtens läge spelade en stor roll. Framför allt ville de ha en villa med eftermiddagssol. 1977 släppte kommunen tomterna i kvarteret Arkitekten. Leif och många andra bokade tidigt den tomt de ville ha på byggnadskontoret. De trodde att allt var klart när de plötsligt fick besked om att tomterna skulle lottas ut istället. Det som var avgörande för valet av kvarteret var att hans fru fick gångavstånd till jobbet och att barnen kunde gå till lekis och skola via cykelväg utan att korsa en väg. Barnen gick hemifrån till skolan när det ringde in första gången.

Huset på Fasanvägen är byggt 1977. Det är på 125 m² på båda våningsplanen. Dessutom tillkommer ett garage om 35-36 m². Tomten är på cirka 1000-1100 m². Det är ett Sävsjöhus där Leif själv ändrat i grundmodellerna från katalogen för att få den planlösning de ville ha. Huset var prefabricerat så mycket som möjligt och resten byggdes med lösvirke på plats av en byggfirma från Hässleholm som samarbetade med Sävsjöhus. För dem var det inte aktuellt med ett LB Hus eftersom de var nyckelfärdiga och inte hade den planlösningen som de ville ha. Huset har träväggar i ytterväggarna och under gipset i innerväggarna sitter råspon. Det har en lecagrund och källaren är uppmurad på en gjuten platta med lecablock där träkonstruktionen vilar. Fasaden är klädd med vithuggen mexitegel. Denna valde de eftersom de ville ha så lite trä som möjligt för att få ett lättskött underhåll av huset. Det valmade taket valdes av samma anledning, dels för att de tyckte att det var snyggt och dels för att de slapp trägavlar.

Familjen består av två vuxna och tre barn. De tyckte att det var viktigt att huset hade fem rum eftersom barnen skulle ha varsitt sovrum. Därutöver ville de inte ha något mer utom vardagsrum, matplats och arbetskök. De kunde tänka sig att ha antingen ett stort kök med matplats eller som de nu har, en köksdel och matplats i öppen planlösning. Rakt fram från hallen ligger vardagsrummet dit man ser in genom en glasad vägg. Direkt till höger ligger köket och matplatsen. Där finns också en dörr ut till altan och trädgård. På andra sidan köksdelen finns

¹⁷ Nationalencyklopedin, 2000, 4:e upplagan.

tre rum, deras sovrum, ett mindre sovrum som idag är datarum, ett gästrum samt en toalett. Det fjärde sovrummet ligger i anslutning till hallen. Intill detta rum leder en trappa ned till källaren. I källaren finns tvättstuga, hobbyrum, klädkammare och bastu. Hela källaren är inredd som ett riktigt bostadsutrymme, isolerad och uppreglad. Där finns också en gillestuga som inte var nödvändig för dem att ha men som de fick på köpet. Barnen har efter hand som de blivit äldre bott i sovrummet vid hallen och i källaren så att de kunnat vara mer för sig själva.

Det enda golv som är ursprungligt är ekparketten i vardagsrummet, i övrigt är alla golven utbytta till trägolv. Tidigare hade köket en plastmatta och alla andra rum heltäckningsmatta. Taket i köket, hallen och vardagsrummet har sin ursprungliga träpanel, medan smårummens gipsskivor senare har bytts ut till träpanel. Anledningen till valet av träpanelen beror dels på att de tyckte att det var fint och var lättare att själv sätta upp än gipsskivorna. I vardagsrummet finns en öppen spis, som används som mysbrasa. Huset har direktvärmade el men en luftpump kommer nog att införskaffas. Elförbrukningen har varit mycket låg med tanke på att det är ett rymligt hus där fem personer bott. Vid slutet av 1980-talet var Leif tvungen att gräva upp runt hela huset på grund av dålig dränering orsakat av byggfusk. Då fyllnadsmassan låg direkt in till husgrunden hade stora stenar slagit hål på asfalteringen. Det saknades också dräneringsmaterial närmast grunden och de nedre dräneringsrören låg på vissa ställen fel. Nästa åtgärd på huset är att byta ut fönstren som är första generationens treglasfönster, vilka inte riktigt har klarat av att hålla tätt. Treglasfönstren satte de in med tanke på de besparingsåtgärder som var igång då huset byggdes i och med att Sverige haft sin första oljekris. Familjen trivs mycket bra i huset men kan märka att det är stort nu när endast ett barn bor kvar. Många säger att det först är efter andra eller tredje huset som de vet hur ett hus ska vara. Leif tror snarare att det är människornas krav och rutiner som förändras och att det inte behöver vara något fel på husen.

Gunnar

Gunnars första hus låg på Ljungvägen. Innan dess bodde han och hans fru i en lägenhet i sex månader men trivdes inte så bra. Huset köpte de 1972 när det precis var nybyggt av Åseda Hus. Det såldes på spekulation, dvs huset såldes under byggtiden. Det var på 103 m² exklusive källaren och hade fyra rum och kök. Källaren var från början inte inredd utan det gjorde Gunnar själv. Priset på huset var förmånligt och huset var av bra kvalitet.

Idag bor de på Lokegatan, kvarteret Leran. Huset byggdes 1976 och tomterna släpptes vid årsskiftet 1975/76. För Gunnar och hans fru var det viktigt att få kvällsol på baksidan av huset, så när tomterna i området släpptes gick han genast till kommunkontoret och satte upp sig på tomten. Gunnar var först så han kunde välja vilken tomt han ville ha. Huset är på 196 m² exklusive ekonomiavdelningen och har sex rum och kök. Det kostade 325 000 kronor. Räntan var relativt

hög när de köpte hus och hade en lång bindningstid på 20 år. Huset kommer från Nordiska Trä Hus. Fasaden är täckt med rött tegel och har bruna trägavlar. De valde denna hustyp efter att ha tittat på husritningar och två visningshus, varav ett fanns i Bromölla. De kunde göra de ändringar de ville utan extra kostnad, bl a välja tegel. Det var därför de inte valde att bygga ett LB Hus eftersom det var svårt att göra dessa ändringar. LB Hus hade å andra sidan många husmodeller men inte precis den de ville ha. Gunnar anlätade en snickarfirma med gott renommé till att bygga huset. Ytterväggarna kom i sektioner så huset kunde monteras ihop på plats. Sedan tillkom mycket arbete med att spika panel och andra snickerier. Alla innertak fick panel vilket inte ingick i priset från början utan köptes till för 1200 kronor. Gunnar ville ha panel eftersom det är underhållsfritt. Huset består av träväggar och även innerväggar har trävägg, dvs råspont på båda sidor med en tunn ljudisolering mellan. Det var en annan anledning till varför de valde Nordiska Trähus.

Familjen ville ha ett ljust hus och tyckte också att det var viktigt att deras två barn fick varsitt rum. På bottenvåningen finns en hall, kök, vardagsrum, två sovrum och badrum. Ekonomiavdelningen består av grovrengöring med tvättstuga, dusch, bastu samt garage. På övervåningen finns ett mycket stort tv-rum och två sovrum där deras två döttrar tidigare bott, idag används ett som arbetsrum. Längs kortsidan finns också en ”inbyggd” balkong som har kvällssol. Planlösningen har öppnats upp genom större dörröppningar. Golven har bytts ut eftersom det tidigare var heltäckningsmattor i större delen av huset. Badrummet är nykaklat och har fått en stor jacuzzi. För tillfället håller de på att byta ut alla fönster i huset till treglasfönster. Nästa rum de ska förnya är köket där köksluckorna ska bytas ut och en arbetsyta tas bort för att göra det större. Huset är mycket viktigt för dem och de trivs bra. Även om det är lite för stort nu när barnen inte bor där längre och drygt att städa så tycker de att det är värt det. De tycker också att det är bra med extra yta när barnbarnen kommer på besök.

Lennart och Majbritt

Deras första hus byggdes 1972 och var ett LB Hus. Det låg på Mellangatan och var ett enplanshus på 120 m². Det var ett nyckelhus men de kunde trots det göra egna ändringar. De köpte bland annat andra fönster eftersom de ville ha rutade fönster vilket inte LB Hus hade på den tiden. Dessutom teglade de själva huset med mexitegel och lade in ett furugolv i vardagsrummet. De hade svårt att beviljas lån, vilket förmodligen berodde på att de endast var 18 och 23 år. Sammanlagt ville de låna 120 000 kronor, 110 000 kronor till huset och 10 000 kronor till möbler. De hade redan sparat ihop cirka 15 000 till insatsen men var ändå tvungna att spara ihop minst 30 000 kronor innan de kunde få ett lån. Därför fick de vänta ytterligare ett år med att köpa hus och då hade de 40 000 kronor hopsparade. Under tiden bodde de hemma hos Majbritts mor. De var inte helt nöjda

med läget på huset eftersom det ibland kunde stå 15-20 bilar parkerade utanför deras staket då ett hyreshus låg intill.

Därefter byggde de ett nytt hus 1976 på Hugesgatan. Det var ett 1 ½ plans hus på 207 m² som var arkitektritad av Harry Holma från Bjärred. Det var ett lösvirkeshus där de själva gjorde en hel del byggnadsarbeten. De hade varit i Spanien på semester några gånger och blivit inspirerade av de vitrappade väggar de sett där. Fasaden hade ytterst ett lager med lecablock, sedan isolering i mitten och ett nytt lecablock mot insidan. Väggarna rappades på insidan ojämnt och fönstren som satt i ytterkanten gjorde att de fick djupa fönsternischer. Bottenvåningen hade mycket stora rum med en öppen planlösning. Där fanns ett kök med en stor öppen spis och ett vardagsrum, farstu och tvättstuga. Övervåningen bestod av en hall och två sovrum. Golvet i köket var lagt med Höganäsklinkers som hade golvvärme. Andra inredningsdetaljer var furugolv och franska dörrar med glas ända ned till golvet. De tycker att huset var mycket snyggt men samtidigt opraktiskt om man hade småbarn.

Kommunen hade ett visst antal tomter där de fick boka vilken tomt de tyckte bäst om. De kommer inte ihåg hur det kom sig att de fick den första tomten. På andra och tredje huset har de hamnat på hörntomter. Att de valde hörntomter beror förmodligen på att dessa tomter var större än de andra. LB Hus blev alltid tilldelade ett visst antal tomter av kommunen eftersom deras fabrik ligger i Bromölla. Från början hade de en tomt i Ivetofta som de sedan bytte med LB Hus. De valde att bo där eftersom det fanns en nybyggd skola i närheten dit barnen kunde gå via cykelväg. Men kommunen ändrade sedan gränsen vid en närliggande gata så att barnen tillhörde Alvikensskolan och var tvungna att passera flera större gator på vägen dit.

När de byggde sitt tredje hus 1979 ville de ha ett mindre enplanshus. Villan på Bokvägen, kvarteret Skogsduvan, blev istället större. Det är på 250 m² och har 8 rum och kök. Majbritt har själv ritat huset och därefter har det blivit skalenligt ritat av arkitekt Lars Olofsson, Sölvesborg. Husets form består av en u-vinkel. Fasaden är av rödmålat trä och har vita fönsterbågar. Det är ett lösvirkeshus och de anlidade och samordnade personligen hantverkarna. De har dessutom lagt ned mycket byggnadsarbete själva på det. Huset består av ett kök, matplats och tv-rum i öppen planlösning, två ”finrum”, fyra sovrum, varav ett idag används till dagbarnen och ett som kontor, hall, toalett och badrum. En vinkel består av groventré, tvättstuga, förråd och ett stort rum som ursprungligen var tänkt som garage. Detta har dels använts som biljardrum och rum till barnen när de blivit äldre. De har två barn, en son och en dotter. Sonen bor fortfarande hemma. Alla tak har panel. De var tidigare naturfärgade men håller nu på att målas om med grå lasyr.

De fel och brister de tidigare husen har haft har de rättat till men Majbritt hade inte byggt likadant idag. Framför allt skulle hon velat ha ett större kök och mindre antal rum då många nu mer fungerar som utställningsrum. Huset blir också lite för stort när barnen flyttat samtidigt så trivs de mycket bra både i huset och området.

Referenser

Berger, Monica & Ohlsson, Katarina, *Bromölla, ett modellsamhälle – folkhemmets bebyggelse och den rationella samsynen*, Regionmuseet Kristianstad, Landsantikvarien i Skåne, Rapport 2003:89.

Bostadsbyggnads statistik för Bromölla kommun, 1953 - 1989, Bromölla kommun.

Bromölla 50 år, Bromölla kommun, (Gualöv 1991).

Bromölla Köping 20 år, Bromölla kommun, (Sölvesborg 1962).

Bromölla, samhälle och industri vid Ivösjöns strand, TBV-avdelningen i Bromölla, (Kristianstad 1986).

Faktauppgifter om Bromölla kommun för 2003 - från Statistiska Centralbyrån (SCB).

Nationalencyklopedin. Bra Böcker 2000, 4:e upplagan.

Östberg, Kjell, *1968 när allting var i rörelse, sextiotalsradikaliseringen och de sociala rörelserna*. (Prisma, 2002).

Regionmuseets rapportserie 2004

Kulturmiljö

1. Snårarp, Vä sn, UN, Anders Edring, 2000
2. Fjälkinge 28:4, Fjälkinge sn, FU, Ylva Wickberg, 2003
3. Från Lilla Hammar till Fredshögen, Stora Hammar sn och Räng sn, FU, Jan Kockum, 2003-2004
4. Hovdala slott, byggnad G, H-halms vän, Brönnestad sn, AK, Jimmy Juhlin Alftberg, 2003
5. Hagestad 38:2 – en schaktningsövervakning inom RAÄ 115, Löderup sn, FU, Lars Salminen, 2004
6. Margaretaskolan – fördjupning, Helsingborg, KA, Mia Jungskär, 2004
7. Börjes torn, Borgeby sn, AK, Cecilia Pantzar, 2003
8. Hovdala slott hus D, Brönnestads sn, AK, Kristina Nilén, 1998
9. Hovdala slott hus B, Brönnestads sn, AK, Kristina Nilén, 1998/1999
10. Verums kyrka, Verums sn, AK, Kristina Nilén, 1998
11. Gustav Adolfs kyrka, Viby sn, AK o MD, Kristina Nilén, 1998
12. Kv Allön 3, Heliga Trefaldighets sn, AK o BAD, Kristina Nilén, 1998/1999
13. Inventering av icke-fiktiv film, - kulturhistorisk film i Skåne, DK, Lina Ålenius, 2002
14. Hassle Bösarps kyrka, Hassle Bösarps sn, AK, Cecilia Pantzar, 2003
15. Äspö kyrka, Äspö sn, AK, Anna Sturesson, 2003
16. Staty – Otto Lindblad, Lund sn, AK, Mia Jungskär, 2004
17. Hardeberga kyrka invändig restaurering, Hardeberga sn, AK, Per Lundgren och Lars-Göran Strömbom, 2003
18. Lilla Beddinge kyrkogårdar, Lilla Beddinge sn, DK, Anna Sturesson, 2003
19. Östra Torps kyrkogård, Östra Torps sn, DK, Anna Sturesson, 2003
20. Indikationer för levande kust? -En studie av statistiska variabler visavi kulturvärden på Skånekusten, Paul Hansson, 2004
21. Klostret i Bäckaskog, Kiaby sn, FU, Jan Kockum, 2004
22. Mellan gamla och nya väg E22, Bromölla 12:19, Ivetofta sn, AU:2, Ylva Wickberg, 2003
23. Grophus i Fjälkinge, Fjälkinge 9:20, Fjälkinge sn, FU o UN, Ylva Wickberg, 1990
24. Härданläggningar från bronsålder, Håstad 75:25, FU o UN, Ylva Wickberg, 2003
25. Visseltofta kyrka, AK, Lars-Göran Strömbom och Lotta Eriksson, 2002
26. Magnarps by och hamn, Barkåkra sn, KA, Paul Hansson, Kristina Nilén, Cissela Olsson och Lars Salminen, 2004
27. Nosaby 7:8 och 18:1, Nosaby sn, AU, Helén Lilja, 2002
28. Råbelöv 26:2, Fjälkestad sn, AU, Helén Lilja, 2002
29. Kv Ratten i Bromölla, Ivetofta sn, FU+UN, Karl-Magnus Melin, 2001
30. Rinkaby kyrka, Rinkaby sn, AK, Cecilia Pantzar, 2003
31. Rebbelberga kyrka, Rebbelberga sn, AK, Cecilia Pantzar, 2003
32. Hovbeslagskolan på Alnarp, Lomma sn, AK, Anna Sturesson, 2002
33. Arkeologi i skolan - utvärdering av ett projekt, Helén Lilja, 2004
34. Gamla kassans kök, Landskrona, AK, Anna Sturesson, 2003
35. Kägeröds kyrka, Kägeröds sn, BAD, Petter Jansson, 2003
36. Kommendanten i Kristianstad, FU, Jan Kockum, 1997
37. Vid en dös i Åraslöv, FU, Anders Edring, 2004
38. RAÄ 38, Nevishög sn, FU, Lars Salminen, 2004
39. Onslunda kyrkogård, Onslunda sn, FU, Jan Kockum, 2004
40. Kävlinge gamla kyrkas absidtaklag, Kävlinge sn, BAD, Petter Jansson, 1994
41. Vid Bäckaskogs stall, Kiaby sn, FU, Jan Kockum, 2004
42. Balsby 12:40, Nosaby sn, AU, Helén Lilja, 2002
43. Hammar 9:151, Nosaby sn, AU, Helén Lilja, 2001
44. Söderportskolan i Kristianstad, Kristianstad, FU, Jan Kockum, 2004
45. Bredband mellan Svarte och Rydsgård, Villie sn m fl, FU, Jan Kockum, 2004
46. Valleberga kyrka, Löderups sn, AK, Jimmy Juhlin Alftberg, 2004
47. Hammenhögs kyrkogård, Hammenhögs sn, FU, Jan Kockum, 2004
48. Allhelgonakyrkan på Ven, S:t Ibbs sn, AF, Kristina Nilén, 2004
49. Hörred kyrka, Degeberga sn, AK, Jimmy Juhlin Alftberg, 2004
50. Drömvillor i Bromölla, DK, Helen Järkeborn, 2004

Förkortningar:

AF-antikvarisk förundersökning
AK- antikvarisk kontroll
AU-arkeologisk utredning
DK- dokumentation, övrigt
FU- arkeologisk förundersökning
KA- kulturhistorisk analys
MD-murverksdokumentation
OU- osteologisk undersökning
PJ- projektrapport
UN- arkeologisk undersökning
BD- byggnadsdokumentation
BAD-byggn-ark-dokumentation

